

FOIA BELETRISTICA.

Ese de doue ori intr'o luna, adeca in 1 si 15 dupa c. v. in formatu de o cola si jumetate. — Atâtu manuscriptele, câtu si banii de prenumeratiune sê se adreseze la redaptiune, localulu acestei-a : **Strafa postei vechie nr. 1. etagiulu I. nr. 96.**

Pretulu de prenumeratiune pentru provinciile austriace : **la anu 5 fl. la 1/2 de anu 2 fl. 50 cr.**; pentru Romania si strainetate **la anu 7 fl., la 1/2 de anu 3 fl. 50 cr. v. a.** — Prenumeratiune la trei lune nu se primesce. — Manuscriptele nepublicate se ardu.

Anulu II. 1864.

Nr. 17.

Pest'a 1/13. Septemvre.

Cântecu.

Dómne fa sê mai lucésca
Stéu'a tierei ce-a apusu,
Si lumin'a sê-si latiésca
Peste celu ce dórme dusu!

Câ multi fii de-ai patrii mele
Gemu si asta-di in suspinu,
Si-si mai plangu viati'a 'n rele
Ce le 'ncrunta alu loru sînu.

Vedu si-acuma câ 'n suspine
Unii plangu necontentitu:
Dómne fa ca sê s'aline
Câ destulu au suferitu.

Au blastemulu intru care
Gemeà sînulu tuturoru,
Vrei sê n' aiba alinare;
O! si nu e vin'a loru!

Éta stéu'a tierei mele,
Vedu câ ér'a resaritu

Si necesurile grele
Tiér'a mea o-au parasîtu.

Alinéza-ti dar' dorerea
Celu ce multe-ai patîmitu,
Si asculta, cum sperarea
Díce: fi vei fericitu!

Dulce stéua-a tierei mele
Mai intînde-ti radi'a ta,
Câci necesurile grele
Num' atunci voru incetá.

Num' atunci va fi mai bine
Pe pamentulu estu romanu,
Candu lumin'a de la tîne
Va luci pre ceriu serinu!

Candu romanulu va sê scie
C'a sosîtu diu'a de-ar
Si cu brav'a se
Va iri

Cunun'a amorului.

(Novela concursuala.)

Motto: *Ér' Romanulu nasce liberu a trai.*

D. Bolintinianu.

(Inchiare.)

Vediuramu cu câta grige, cu câta bucuria, si in urma cu câta indoiéla nutrià mândr'a Angerina amórea sa câtra Florianu, cu care d'in momentulu acel'a nu mai conveniramu.

— — — — —
Erà cam pe la mediulu noptii. Lun'a privià palida câtra pamentu; stelele licuriau in cetînelu, ca si candu si ele ar senti dorerea unei tiere, dorerea unui poporu!

Tóte erau tacute pe siesulu largu. Numai câta unu gèmetu séu câta o resuflare ultîma a cutârui ranitu, carele zaceà ne sciindu de sîne, turburà tacerea pe unu momentu, lasandu apoi domnirea totu aceleia-si taceri atâtu de profunde, atâtu de doióse!...

— Dormiti in pace, bravii mei consoti, ce ve luptàrati cu atâta valóre! Mi se pare că cetescu d'in fetiele vóstre indestularea-ve fâlnica: câ ati potutu mori pentru tiéra. — Fericitu e somnulu vostru eternu; câci voi v'ati dusu in cea-l-alta lume cu credînt'a, câ romanulu a invinsu! Óre potè-voiu iubi si eu mangaerea acést'a, candu voiu cadè sangerandu in ranele mele; potè-voiu si eu sióptî, ca si voi fii dulci ai natiunii mele, — slabitu si obosîtu de mórte: „moru liniscitu, câci tiér'a a invinsu? Atunci mi-asi inchide ochii pentru totu-déun'a cu unu surisu, ce mi l'ar dà consciint'a: câ si eu am conclucratu la castigarea vîptoriei. — Atunci asi mori demnu de tiér'a mea, demnu de idealulu, ce portu ascunsu in inim'a mea; — atunci ar versà si acelu angeru d'in Valeni dóua lacrimióre pentru mine; atunci póte ca ar plange si ea mórtea mea, intielegandu, câ: tiér'a si numele ei a fostu ultîm'a mea sióptîre!

— Sermane Dîmitrie! De candu me dusesi la Valeni, me mistuiesce unu focu nestinsu! Si totusi nu sciui cum sè-ti multiamescu, nu sciui cum ti-asi fi multiamitu pentru ocasiunea data, ca sè vedu unu angeru, ce aprinsa in inim'a mea faci'a amorului. Cum e sórtea totusi! Tu care erai tènere

zaci dóra rece, fâra sentire; —

si asià de curendu a tre-

au prin crerii tèn-

cercezeze

semu

de síguru pre Florianu, candu de odata se audi unu gèmetu dorerosu, in care i-se parù a recunosce unu tonu cunoscutu.

Numai decâtu 'si luà calea intr' acolo, unde si affà pre amicul de multu cautatu, pre Dîmitrie, slabu si de totu obosîtu.

— Tu esci Floriane? — sióptî tènerele erou, 'ti multiamescu pentru amicéti'a ta!

Florianu 'lu luà ca pre unu copilu in bratie, si greumentulu i-se parù atâtu de neinsemnatu, in câtu cugetà câ ar potè sè sbóre cu elu, — lasandu acelu locu tristu, unde vedeà la lumin'a lunei, cum incapu de fratiesce inimicii de mórte unulu cu altulu, candu nu mai sciui de ura!

* * *

Romanu erà morbosu de mórte.

Angerin'a siedeà trista si palida la piciórele tatalui ei, privindu necontentitu câtra tatalu morbosu, pe a cârui fatia erà scrisa o bunetate, si o liniscire sufletésca.

Suflarea lui erà rèpede, manile-i recira si pe budiele lui invènetite se vedeà dègetulu mortii.

Insa trasurele fetiei blande a lui indata se straformara in doreróse, si d'in ochii sei cei impainginati se securâ o lacrima amara, o lacrima muta.

Sentià câ va se móra. Si acceptà mórtea cu liniscirea, ce ni-o da consciint'a nepatate; insa candu privià la unic'a sa Angerina, candu vedeà ochii ei lacrimati, atunci 'lu cuprindeà o dorere chinuitóre, sciindu câ trèbue sè o lase sèngura in lumea acésta!

Amendoi erau palidi. Romanu d'in caus'a suferintieloru si a tortureloru morbului, éra Angerin'a in urmarea multei veghiare, in urmarea doreriloru consumatóre, ce ne cuprinde la atari cercustâri, candu vedemu câ suntemu síliti a ne desparti de o fiintia multu iubita!

Tacerea trista, ce domnià in chili'a morbosului, fu intrerupta prin o bătère lina la usie, pe carea intrâ unu june palidu, care se improptfà cu bastonulu, fiindu-i unu picioru ranitu, încâtu abià poteà sè calce cu elu.

— Coconitia! eu vinu dela Calugareni, unde

ne batûramu si frânseramu pre Turci, remanendu glori'a netrecatôre armiei Romane! Dîmitrie, vîrulu Dtale, carele zace inca in ranele sale, si capitanulu bravu Florianu m'au tramisu sê ve insciintiezu despre acêst'a victoria a tierei, urandu-ve in numele loru unu traiu fericitu!

Acest'a fu mandatulu junelui palidu, care casiunâ o bucuria nespusa Angerinei, audindu despre acêst'a victoria pururea démna de amintire; insa o lacrima-lina inca fu versata pentru osteniei cadiuti si pentru cei raniti.

Romanu statû la tôte vorbele incepetôre a junelui, neclatitu in ascernutulu seu; insa candu audi despre victori'a romaniloru: cu o fatia insulfetita 'si redicâ ochii la ceriu si cu o vóce tremuranda in slabitiunea sa disa: Acum eliberéza Dómne pre servitoriulu teu! si dupa aceea mori!

Ca si candu i-ar fi venitu d'in o gratia cereasca acêst'a scire imbucuratôre, acêst'a scire fálnica, ca sê móra liniscitu, fâra suspinu!

Póte sê móra cine-va mai fromosu?...

* * *

Siese septemane dupa mórtea lui Romanu, intr' o diua mândra de tómna, caletoriau doi calareti câtra castrele armiei romane. Calaretiulu d'in nainte de statura atâtu de delicata si atâtu de delia, in câtu pareâ a fi mai o fetitia dragalasia, de câtu unu oșteanu posomorîtu, — priviâ in tôte laturile, ca si candu ar dori sê véda unu ce placuta, unu ce mangaiosu; pana ce calaretiulu d'in urma, care pasiâ intr'o dîstantia cuvenitiósa dupa calaretiulu d'in nainte, suspinâ d'in candu in candu plinu de intristare, scergandu câta o lacrima amara d'in ochii sei, a caroru lumina slaba ni presînta unu omu betranu, incaruntitu sub sârcin'a vietiei!

Óre ce lacrimi au fostu acele? Negresitunisce lacrimi stórse de o dorere muta si profunda!

Si cum nu? Candu unu sierbitoriu fidelu, incaruntitu in sierbitiulu totu acelui-asi domnu, dupa ce vediû mortu si immormentatu pre domnulu seu, pentru care si-ar fi datu viéti'a, — dupa ce vediû lasata o fiintia atâtu de buna cum erâ fic'a domnului seu: acum'a e sîlitu sê insotiéseca pre tîner'a copila intr' o caletoria periculósa, in carea dóra si tîner'a ei viétia póte fi perichitata!

Astfelu de cùgete doreróse tormentau inim'a buna a sierbitoriului caruntu, veghiandu totu pasiulu dómnei sale cu o consciintia stricta; éra ea mergeâ tacuta, impinsa de unu doru ferbinte, ce

o-a scosu d'in cas'a parintésca numai ca sê-si affe adorulu sufletului ei, viu ori mortu.

Déca 'lu va revede viu, sê-i spuna: câ 'lu iubesce; éra déca 'lu va aflâ mortu, tainuindu sessulu, de care se tiene, sê-si resbune mórtea lui, si apoi, apoi sê móra liniscita; sê mérga sufletulu ei acolo, unde va reaflá si sufletulu tuturoru iubitorulu!

Aceste au fostu motîvele, ce o indemnara sê purcéda la cale!...

— — — — —
In castrele romane erâ o miscare mare.

Curierii veniau si mergeau, care de care mai inflacaratu de a sierbi tierei mëndre si doióse.

Armi'a romana erâ gat'a de a porni.

Innaintea trupeloru esaminau comandantii pre militari.

Unu comandante june cu ochi inflacarati, de o statura fromósa inca incepû a esaminâ pre feciori, intrebandu despre un'a si alt'a. Cu mirare vediû asta-data intre feciorii sei unu calaretiu tîneru, de o talia atâtu de delicata, încâtu nu voiâ sê-si créda ochiloru. Elu cercâ sê véda fati'a calaretiului formosu, insa coifulu acestui-a 'lu impedcâ. 'Lu chiamâ la sine, si esaminandu-lu, 'lu batû pe ùmeri laudandu-lu, incercandu-se totu de odata sê véda barem ochii jûnelui calaretiu!

Elu vediû ochii calaretiului lucindu intr' unu focu linu, in cari erâ scrisa o fericire nemarginita. Acesti ochi 'i revocara peste voia acea nópte, in carea primî in o sêngura privire dulce: incredîntiarea amorului reciprocu!

O rosiétia se latî pe fati'a junelui comandante; inim'a lui incepû a bate infocata, si o vóce secreta a sufletului seu 'i spuneâ, câ acestu óspe este: persón'a atâtu de dorita, persón'a adorata.

Insa vócea stramutata a noului calaretiu 'lu deceptara d'in visurile sale, câror'a se dede cu totul la privirea calaretiului fromosu!

Asiâ stete elu plinu de indoieli, innaintea calaretiului, candu acest'a se plecâ, si-i sioptî ceva linu la ureche!

Ah! acêst'a sioptîre tâinica, ce sternî mirarea tutororu, cari erau de fatia, fece pre capitanu sê surida de bucurie, pana ce in ochii lui flacarâ foculu linu alu fericirii!

Cu o fatia voiósa se apropiâ éra-si de calaretiulu dragalasiu, 'i strinse man'a imbracata in feru, si 'lu demisa sioptîndu-i nisce cuvinte atâtu de dulci, atâtu de fericitôre pentru amêndoi!

Astfelu revediû Angerin'a pre Florianu!

* * *

Sórele 'si aruncâ ultimele radie pe casutiile modeste a comunei Valeni. Clim'a erà cam rece, documentu viu despre apropierea tempului frigosu de iérna.

In castelulu lui Romanu domnià a tacere adença, par' câ si atunci inca geliau tóte mórtea dommului loru.

Intr'o chilia luminósa siedeà mên-dr'a Angerina éra-si la patulu doreriloru, trista si infri-cosiata.

Candu si candu gemeà oșteanulu ranitu, in a cârui fatia de totu palida recunóscemu pre bravulu Florianu; resuflarea lui erà rēpede si acatiata: semnulu unui morbu greu si periculosu!

Florianu se desceptà si surisa; in sa numai decātu inchisa ochii, fiindu slabu, fôrte slabu. — Visurile 'i erau fericite; câci pururea vedeà pre idealulu seu siedindu lenga elu, si veghiandu ca si unu angeru paditoriu.

Este vr'o mirare, déca Florianu s'a vindecatu asià curendu?

— — — — —
Ranele lui Florianu se vindecara in scurtu

tempu in urmarea ingrigiriloru mēndrei sale, carea plangeà cuprinsa de doreri consumatóre lenga patulu iubitului erou, pana ce acest'a erà intre mórte si viétia; éra acuma suridietóre ca si din'a fericirei, multiamià ceriului pentru câ i-a condusu amantulu incununatu de gloria in bratiile sale, ca sē primésca si dela ea cunun'a amorului!...

* * *

Astfelu au fostu fii tei si ficele tale o mēndra Romania!

Tie-ti erau sacrate tóte, numai ca sē nu péra numele teu, ca sē avemu si noi persecutatii sortii câta unu puntu luminos, câta unu puntu maretiu in trecutul nostru negru si dorerosu!

Si faptele braviloru tei fii de atuncia, pururea voru remanē vie in inimele nóstre, induplecandu-ne, sē ne făcemu demni de acei eroi nemoritori!

Tóte le-ai fostu perdutu in urma o dulce Romania, numai amórea filoru tei nu; óre acést'a perde-o-vei acum'a?!!

Iosivu Popoviciu.

De-asi avè eu....

(Domnișórei E. T.)

De-asi avè eu aripióre
Susu cu tîne asi sborà ;
P'intre radie pan' la sóre
Si pe nori te-asi leganá.

Pe-ale mele aripióre
Patulu ti l'asi asiedià ;
Si cu flori mirosítóre
Mēndru l'asi infromsetià.

Somnulu dulce de-ar inchide
Ochi-ti mēndri, negrisiori,

Aripile-mi le-asi intinde
Te-asi legená 'n cetșioru.

Ér' de ventu-ar fi cam rece
Pentru tîne intre nori ;
Asi sborà unde sioptesce
Ventu de séra p'intre flori.

Si de nici aici lelitia
N'ar fi dulce alu teu traiu ;
Cu guritia pe guritia
Asi sborà cu tîne 'n raiu.

P. Draga.

Voltaire*) si juvelariulu seu de curte.

Dupa Mühlbach, tradusa d'in limb'a germana de Stefanu Perianu.

Cu pasi rèpedi, tènèri si cu o iutime neindatînata intrâ Voltaire d'in salonulu castelului seu la Ferney in gradîna. — Fâra ca sê observeze pre gradinariulu, care 'si trasa respetuosu caciulit'a verde de pe capu, ca sê salute pre avutulu si renumitulu posesoriu alu castelului si a bunului, trecù Voltaire pe lenga densulu, pe lenga strâturile de flori, cari indesiertu aduceau mirosurile si frumseti'a loru, — pre lenga basînelu incungiuratu cu o balustrada de marmore albu, si umbratu in giuru de teii innalti si ârbori tufosi, pe lenga pomi mirosîtori si flori d'in floreria, parasîndu in dilele cele frumôsese calduröse a verei floreri'a cea intunecösa si singuratică, cari (flori) desceptau mirare si estasu la multi d'in cei straini, venindu a salutà pre „filosofulu d'in Ferney.“ — Voltaire tôte aceste nu le observâ. — O tienta aveà elu innaintea ochiloru, si numai la aceea si-a intorsu atentiunea sa. — Tient'a lui a fostu innaltimea, carea se redica la o parte a castelului in mîrginea parcului, si carea a botezatu-o Voltaire in onörea prospectului frumosu, carele se puteà vedè de acolo „Bellevue“ (prospectu frumosu). — In adevèru a si meritatu numele acest'a. — Cautatoriului loculu acel'a se oferà ca celu mai atragatoriu si minunatu. Aci d'innainte se vedeà valea infrumsetiata cu gârduri vii, cu grupe de ârbori pitoresci, cu ville avute si straoîdnare si cu case frumöse tieranesci, carea se intîndèa cu o suavitate atragătoare pana la loculu celu minunatu d'in Genf, care cu ap'a sa cea vènetă si cu vèrfurile vâloriloru albastre si spumătoare, luceà ca unu ceriu infrumsetiatu cu nuori incretiti si cadiuti pe pamentu. — D'in colo in sa la finea orizontului se vedeà dîamantulu straluciosu si radiosu a creaturei, care 'lu pusa natur'a pe capulu celu infrumsetiatu cu flori, ca unu ornamentu minunatu, pre care adagâ o demnitate solemnă pentru suavitatea sa, pentru placut'a frumsetie si innalt'a maiestate, acel'a este Mont-Blanc, colosulu celu secretu, care 'si stramuta form'a la fie-carea öra a dilei, in sa totu-dèuna are o forma sublima, carea descèpta mirare si pietate. — Candu 'lu luminèza in pregiuru sòrele deminetiei cu lumini lucitöre si rosiate, fulgera muntele Mont-Blanc si arunca radiele sale, in varietate de colori pompöse, ca unu dîamantulu inflacaratu; — candu inpresura cu radie sòrele de amèdia-di statur'a sa maestösa, arunca elu o astfeliu de lumina vederösa, minunata si invapaèta, incâtu ochii cei amagiti se cufundu, si inim'a pietösa se aplèca; — candu in sa arunca sòrele de séra radiele sale pe densulu, atunci se radica in susu muntele Mont-Blanc d'in orizontulu celu vènetu ca o rosa alba, destulu de minunata, a fi pusa in sînu de din'a frumsetiei; si candu lun'a plina 'lu imprèsura cu radiele sale, se 'mpare a vedè o regina incantătoare acoperita cu unu valu albu, carea 'si apropie bucele sale de ceriu ca sê sioptèasca in urechea steleloru si a lunei povestile secrete a le dieiloru.

Intrég'a frumsetie si sublimitate a muntelui Mont-Blanc se poteà vedè dela „Bellevue“ a parcului d'in Ferney, si adese-ori a siediutu Voltaire cu örele intregè pe o

canapea de gii inverdite, peste carea se incovià unu mestècanu innaltu cu lestarii cei fini, formandu unu umbrariu de frundie, si cautandu in fati'a muntelui falosu acoperitu cu ghiatia. — Asta-di in sa de multe-ori privià elu pe punctulu acel'a, asta-di fu furiösa si intaritata fati'a tènèrului in sa caruntulu poetu, asta-di se miscau rèpede buzele sale de nerabdare si manie, si ochii sei aretau acea espresiune inflacarata, falösa si ironica, de carea se temeau inimicii lui Voltaire, cari erau asia dicandu, eroldulu, carui-a prevenià o istetime malitiösa, unu cuventu rèpede, care strapungia ca unu stiletu inim'a contrariloru sei. — Voltaire si-a infiptu ochii numai pe drumulu de tièra, care treceà pe lenga castelulu seu, nu departe de zidulu parcului. — Cu o fati'a incordata, fâra resuflare, ascultà elu in departare, totu-dèuna convinsu, cã aude in apropiere sgòmotulu röteloru, in sa mai pe urma se vedü amagitu, cã nici unu equipagiu nu trasa in laintru.

„Elu nu vine“, murnurâ Voltaire cu o inima descu-ragiata si mahnita, „fui amagitu, a cutezatu cineva a me insielà cu cuvinte placute. — Imperatulu Iosifu nu e in Genf, nu pöte fi in Genf, cãci de ar fi, elu acolo, ar fi venitu la Ferney, ca sê aduca lui Voltaire omagiulu seu, — precum facu toti principii Europei! — Nu, nu, Denis, nepöt'a mea cea buna éra-si fu insielata prin o fabula (povesta)! „Iosifu imperatulu Austriei nu se afla in Genf.“

„Imperatulu Austriei e in Genf“, disa o vöce (glasu) d'in dereptulu lui, si candu se intörsa Voltaire strapunsu de o mirare si tèmere, observâ pre unu teneru standu pe treptele Bellevue-ului, si cautandu in susu cu o fatia ridietöre, care mai pe urma se rugà cu cuvinte respectuöse de iertare, cã a cutezatu a conturbà monologulu celui mai mare si renumitu poetu francesu.

Cu intristare 'si aplècâ Voltaire capulu seu. „Eu nu mai sum mare si renumitu“, disa elu, „eu nu mai sum poetu francesu, cãci fui esulatu d'in patri'a mea, si invidietorii (pismuitorii) si inimicii mei dicu, cã Voltaire nu e decãtu o persöna mörta, cã Voltaire sènguru s'a supravietuiutu, si cã....

„Si déca dicu inimicii DTale acèsta“, strigâ tènèrulu cu cuvinte triumfatöre, „déca au ei curagiulu celu nerusinatu, a vorbi asià, aceea nu o credu onoratorii si admiratorii DTale, junimea intréga a Franciei e adoratoriulu DTale, ea in DTa speréza, pe DTa Te numescu ca pe mentuitoriu superstitiunei (credintia desiérta) si a nebuniei, si Te pretiuescu ca pe predicatoriu adevèrului, ca pre sòrele unui tempu nou!“

„Ah, unu sòre, care apune“, suspinâ Voltaire, „unu sòre, care nu va vedè mai multu o di nöua, carui-a nu mai este permisu a-si versà radiele ultime peste töt'a fatia pamentului, si pre care l' ar stramuta intr'o lampa miserabila de nöpte, punèdu-o cu dspretiuire la o parte. — Insa patiintia, patiintia, resuflarea invidiosiloru si inimiciloru mei inca nu e destulu de poternica, a stenge lamp'a de nöpte a lui Voltaire, lumin'a mea va arde, si va versà totu-dèuna radie luminöse si poternice, fiindu-ca e aprinsa de foculu Olympului, e adevèratu focu dieescu, si ömenii, vermii cei miserabili a pamentului, nu au neci o potere

*) Di: Volter.

câtra densulu. — Aceea, ce au luminatu Diei, nu se pôte nici stenge neci nimici.“

Elu se redică de pe scâunu si plecâ mereu pe trepte in susu. Strainulu se grabi, a-i dà man'a, si a-lu petrece cu multa luare aminte pe trepte in susu. Voltaire i dede licentia cu unu surisu amicabilu. „DTa dici, câ tenerimea Franciei me iubesc“, disa elu, „si de nu me insielu, DTa sènguru esci unu representante a ei.“

„Eu sum Francesu, d'in Paris“, disa strainulu intr' unu tonu superbu.

„Ah, d'in Paris, asià dara unu compatriotu adevèratu alu meu; cum 'ti invidîezu (pizmuescu) ochii, cari nu de multu vediura Parisulu celu frumosu, léganulu gloriei mele!“

„Ah, Monseigneur! (Domnulu meu), lumea 'mi va invidiâ ochii, pentru norocirea de a vedè pre regele celu mai mare alu poetiloru, pre Voltaire.“

Voltaire nu respunsa, insa fati'a lui fu serina si razôsă. — Elu se aflâ lingusitu prin titlulu: Monseigneur, ce 'i dede risipitoriulu tènèru strainu, si ce-lu acomodâ asià de bine la espresiunea de „regele poetiloru.“ Insa fati'a lui misticatòre si totu-déun'a stramatatòre se intuncă repede, cuventulu „rege“ a rechiamatulu speranti'a sa insielata, durerile desiertatiunii sale vatemate.

„DTa dici dara, câ imperatulu Iosifu in Genf?“ intrebâ Voltaire, pasindu mereu prin aleu câtra castelulu seu.

„O intarescu acést'a, câci eu sînguru l'am vediutu, si am auditu vivatele, cu cari 'lu salutâ poporulu d'in Genf.“

Voltaire streusa buzele la o-l-alta, si cu o incordare de putere inecă cuvintele maniòse si infocate, ce i-a strapunsu inim'a.

„Si DTa cum Te-ai pututu detiermuri de a parasî Genfulu celu gloriosu si plinu de bucuria, aflandu-se imperatulu acolo?“ intrebâ elu dupa o pauza.

Tènèrulu ridiendu misticâ d'in umeri. „Suntu multi regi si imperati si multi d'intre ei am vediutu; insa Voltaire nu este numai unulu, si pre acel'a inca nu l' am vediutu. De aceea am parasitu Genfulu si am grabitu la Ferney, unde regele poetiloru deschide ficârui usia sa cu o generositate, si da audîntia precum celui mai micu asia si celui mai mare.

Voltaire surisa cu o indestulire. „DTa dara ai venitu a vedè Ferney“, disa elu, „vina dara, sè-ti aretu colib'a mea, butoiulu lui Diogene, carele insa de multu si-a stensu lamp'a, câci nu mai crede in ómeni, si pentru acea nici nu mai cauta ómeni. — Vina, eu voescu a...“

D' intr' odata intrerupsa cuventulu, 'si aplecâ capulu innainte ascultandu ce-va. Acum nu 'lu insiela audulu, acum audi fòrte bine sgòmotulu unei carete, carea se apropiâ totu mai tare.

„Ah, de siguru imperatulu, si elu vine la mine,“ strigâ Voltaire intr' unu tonu triumfatoriu, intorcandu-se cu o repedime tènèra câtra Bellevue-ulu seu, fiindu totu-de-odata urmaritu de junele strainu.

Nu, elu in adevèru nu s'a insielatu. Aci in dosu pe drumulu de tièra se radică unu nuoru de pulvere, ce se apropiâ totu mai tare. — Acù se poteâ destinge bine capetele cailoru, acù caret'a cea usiòra se deschisa, in carea lenga unu soldatu betranu siedeà unu tènèru frumosu si superbu.

„Imperatulu Iosifu,“ disa strainulu, „eu 'lu cunosc

fòrte bine, tènèrulu acel'a cu fatia lunga si palida, cu ochii cei mari si vèneti, acel'a e imperatulu.“

Voltaire nu respunsa nimic'a. Ochii lui cei inflacariati erau ficsati pe caret'a carea se apropiâ mereu câtra densulu, asià încâtu se pareà câ da ocasiune locuitoriloru, a privi cu atentiune si comoditate objeptulu ce li-se areta innaintea loru. — Voltaire vediu, cum se misicau buzele tènèrului imperatu la unu cuventu repede. — Postilionulu indata opri caii, si caret'a statù in locu.

„Elu 'si cauta templ'a, ce o zidfi eu la mârGINEA parcului meu“, murmurâ Voltaire. „Ah, eu vedu d'in misicarea buzeloru sale, câ citește cuvintele, ce le-am scrisu pre fruntea templei mele: Voltaire crexit Deo.*) Acum elu se ride si misica din umeri, fati'a lui e o forma de batjócura si despretiure. — Acum da semnu cu man'a a merge mai departe, acù dara vino.

In adevèru caret'a se apropiâ cu pàsiuri mici, urmarita de mai multe alte trasuri, in cari se aflau dîregatorii imperatului. — Se vedeà, cum 'si radica imperatulu capulu seu, si cum privià preste parcu cu ochi inflacariati si cu o cautatura curiòsa. Acum se întòrsèra ochii la inaltimea, pre carea steteà Voltaire, acum intalni cautatur'a imperatului ochii cei aspri, inflacariati si strapungatori a lui Voltaire, care erà de diumetate aplecatu, cautandu câtra imperatulu si asceptandu fàra resuflare salutarea densului.

Insa imperatulu nu 'lu salutâ. Elu rosi indata, aflandu-se rusinatu, câ curiositate sa fu observata, indata 'si întòrsa capulu, aruncandu totu-de-odata postilionulu câte-va cuvinte aspre si demandatòre. Cu o repedime disparù caret'a d'innaintea lui Voltaire.

„Elu nu voesce a me salutâ aici, ci voesce a avè o reprezentatiune solemnă,“ disa Voltaire. „Bine, sè fie! Insa eu nu me voi duce innaintea lui. Imperatulu nu mi-a anuntiatu venirea lui, nu sum dara îndatoratu a merge in naintea lui si a-lu cuprinde cu umilintia la pragulu casei mele. — Imperatulu se anuntie venirea lui, eu aceea o asceptu aici!“

Insa curiosu, sgomotulu careteloru nu incetasa, equipagiulu imperatului a trebuitu sè tréca de multu peste pòrt'a cea mare a castelului micu, chiaru si caretele urmaritoriloru sei au trecut pe lenga coltiulu castelului, si totusi se audià sgomotulu celu mare a careteloru, cum ajunsara pe pardosîtulu d'in naintea castelului, insa totu mai linu si trecatoriu fu sgomotulu acest'a, ca si candu ar fi trecut peste pardosîtulu, si peste drumulu de tièra.

Si totusi nu veni nici unu curieriu dela castelu, care sè anuntie lui Voltaire venirea imperatoriului.

D'in departe se audià duraitulu ròteloru ca unu tûnetu linu, intunecosu si ascunsu! Insa viforulu n'a trecut inca. — Fati'a lui Voltaire fu inflamata si inflacariata, ochii lui aruncara numai fulgeri de mani'a si de superbi'a atacata.

„Acestu imperatu micu germanu a trecut pe lenga cas'a mea,“ strigâ elu cu unu risu ostenciosu, „despretiuesce a-lu cercetâ pre Voltaire!“ (**)

*) Voltaire a radicat-o lui Ddieu.

**) Imperatulu Iosifu, care caletori prin Sveti'a incognito, sub numele de Conte Falkenstein, fàra ca sè se opréca in Ferney, trecandu pe lenga castelulu lui Voltaire. A fostu silitu a promite mumei sale Maria-Tereziei, câ pre Voltaire nu-lu va onorâ cu cercetarea sa, câci Voltaire, precum disa mum'a virtuòsa, e unu batjocoritoriu de Ddieu, si asià e unu inamicu periculosu alu omenimei. (Memoires de la Marquise de Créquil. Vol. V. pag. 15.)

„Sunt multi de aceia, cari inchidu ochii d'innaintea sórelui, fiindu că nu-su in stare a suferi puterea si caldu-r'a radielor“ disa strainulu.

Voltaire se întórta cátra densulu cu iutime; fiindu iritatu pana in súfletu, a uitatu presentia ténérului strai-nu, carele a maritu si mai multu man'a cea interna a densului, căci a fostu mărtoru catranirii si iritării sale. O idea nóa si furiósa strapunsa inim'a cea interitata, si nuori amenintatori au acoperitu fruntea sa.

„Si cum cutedi DTa sê me spionezi?“ disa elu cu unu tonu taietoriu. „Cu ce dreptu ai venit DTa aici a fi mărtoru acestei scene. — Ah, eu tóte le petrundu. DTa esti spionulu imperatului. — Elu n'a fostu indestulitu a me injosî, a me batjocuri in fatia, in naintea Europei. Elu a voitu sê aiba si unu mărtoru. Elu a voitu sê aiba si unu mărtoru, carele se observeze că am sentitu aplecarea lui, carea mi-a datu o impunsetura in inima tocmai ca unu pumnariu. Ah, Domnulu meu, mergi la imperatulu D. Tale, si 'i spune, că s'a insielatu, cumca Títanulu nu e sfarimatu de fulgerulu ce Zeus celu micu a cutezatu a-lu aruncâ asupra densului. Spune-i, că Voltaire mai traesce si va mai traî, candu imperatulu Austriei va fi mortu de multu si se va asiediâ in cortulu strabuniloru sei. Voltai-re n'are lipsa de stramosi, căci elu sênguru este unu stramosiu, generatiunea viitóre se va anumerâ dupa densulu, si diplómele loru se voru deduce dela densulu. Mergi, aicia Ti-ai gatatu lucrulu, cu tóte că trêbue sê-Ti martu-risescu, că nu-mi-se pare prea onestu a fi spionu.“

Insa candu cautatur'a sa si-o ficsâ pe fatia strainu-lui cu o expresiune sfarimatóre, observâ pe elu o intristare asia de adenca, o spâima asia de neprefacuta, câtu trebuiâ sê recunósca, cumca pre sermanulu téneru strainu-lu invinovatitu fâra temeiu. Indata si disparû man'a de pe fatia lui, si cu unu surisu amicabilu întînsa mana tén-erului.

„Iérta-me, disa elu. eu uitai, că DTa esci francesu, si prin urmare nu me poti tradâ unui germanu, chiaru de ar fi acel'a sênguru imperatulu.“

Strainulu si-a apropiatu budiele de man'a lui Voltaire, si o sarutâ cu caldura.

„Asia-e câ DTa m'ai iertatu?“ întrebâ acest'a suri-diendu.

Strainulu éra se 'ndreptâ si întrebâ patetîcu: „Est-ce à l'esclave à condamner son maître?“^{*)}

„Ah, DTa recitezi aci unu cuventu d'in „Orest“—ulu meu, strigâ Voltaire voiosu. „Póte DTa scii tragedî'a acé-st'a d'in memoria?“

„Eu sciu tóte tragedíele DTale d'in memoria,“ fu respunsulu falosu.

Voltaire 'si ficsâ de nou cautatur'a sa scrutatóre pe fatia strainului. Elu este, fâra de indoicla unu teatralistu, cugetâ densulu. Da, unu teatralistu, care ar jocâ bucu-rosu o rola pe teatrulu meu. Insa vom vedè. Apoi grai cu tonu innaltiatu: „Vina Domnulu meu, eu ti-am fostu pro-misu, câ-ti voiu aretà cas'a mea, si eu voiu sê fiu omu de parola.“

Tacuti mersera éra pe aleu in susu, si intrara in acestu salonu atragatoriu a gradínei, la a cărui arangiare poetulu falosu va fi cugetatu in câtu-va la salonulu gra-dínei in Sanssouci. Acolo erau mobilele aceste aurite, im-bracate in catifea, acolo erau camenele de marmore si

*) Slavulu condémna óre pre invetiatoriuu seu?

candî'la fromósa d'in cristalu de munte, acolo erau pe pareti picturele cu margini aurite, si tapetulu turcescu, ce acoperiâ padímentulu întregu.

Strainulu tóte aceste, pomp'a si lucsul, nici cá le-a observatu. Elu se grabi répede prin salonu, si pasi la camina, pe carea erâ o statua fromósa de porcelanu alui Voltaire.

„Ah, strigâ Voltaire suridiendu, DTa voesci a admirâ copi'a minunata a unui originalu urétu. Placa, insa precúgeta, câ statu'a e pretiuita numai pentru man'a, ce o dede. Acést'a este unu daru dela amiculu meu innalti-atiu, dela regele Prusiei“

„Ah! suspiná strainulu, câtu de ferice si falosu trê-bue sê fie regele Prusiei, candu Voltaire 'lu numesce de amiculu seu.“

Elu se plecâ putientelu ca sê cetésca inscriptiune de áuru de pe pedestalu. „Vir immortalis“ cetî cu tonu innaltiatu. Ce va se insemne acést'a, Monseigneur?

Voltaire surisa; asia elu nu este atare omu inveti-atu, cugetâ; eu dara nu m'am insielatu, elu este unu artistu. „Vir immortalis, disa elu, insémna in limb'a nóstra atâ'ta, câtu: barbatu nemoritoriu. Inscriptiunea este a celui ce mi-a datu statu'a.“^{*)} Uita-te incóce, acestu Dejeuner (servise pentru dejunu) pe mész'a de marmore este asemenea unu daru a regelui. Elu este, precum vedi, infromsetiatu cu símbólele sciintieloru si ale artelor. Ace-ste símbóle sunt armele, si scutulu nobilitariu a daruito-riului.^{**)}

„Ba, aceste sunt armele DTale, si cu aceste DTa ai invinsu lumea întréga,“ strigâ strainulu emfatîcu, pri-vindu servisulu auritu pretiosu, apoi se 'ntórta de nou la statua.

„Acum'a mèrgemu mai departe, domnulu meu,“ disa Voltaire.

Strainulu insa n'a avutu grige de elu. Densulu statû innaintea statuei cu mane inercuate, si o privi in-cremenitu. „Ce efectu admirabilu trebuiâ sê faca statu'a acést'a in áuru relifu,“ murmurâ elu in urma.

„In áuru relifu?“ repeti Voltaire cu mirare. Aurulu este prea scumpu pentru de a face statue d'in elu.“

„Si totusi Grecii voira a-lu aruncâ cu pietri pre Phidias, pentru câ statu'a lui Zeus o infromsetiâ numai cu áuru si osu de elefantu, si nu l'a lucratu d'in áuru cu-ratu,“ strigâ cu vivacitate strainulu.

„Insa, dorere, eu nu sum innaltiatulu Zeus,“ grai Voltaire ridiendu.

„Nu, DTa esci innaltiatulu Voltaire, si de asi fi eu Phidias, n'asi lucrâ pe statu'a lui Zeus, ci pe a DTale. Insa fâra de a fi Phidias, o voiu probâ odata.“

„DTa deci scii lucrâ cu áuru? întrebâ Voltaire. Asia DTa esci nepotulu lui Benvenuto Cellini.“

„Eu sum juvelariulu de curte a regelui de Sardini'a, numele meu este: Dupuis.“

„Ah, Domnule Dupuis, a fi juvelariulu de curte la unu rege, aceea in adeveru este unu ce maretiu!“

„Ar fi unu ce cu multu mai maretiu si de invidiatu a deveni juvelariu de curte la Voltaire,“ disa Dupuis, in-chinandu-se adencu.

Voltaire a surisu. „DTa te pricepi la lingusire, disa

*) Cuvintele proprie ale lui Voltaire. Vedi la Thiébault: Mes souvenirs de vingt ans à Berlin. Vol. V. pag. 287.

**) Cuvintele proprie ale lui Voltaire. Thiébault Vol. V. pag. 288.

elu, insa totusi nu te-ai detiermura parasî pentru mine servitiulu unui rege.“

„Di-mi numai unu cuventu, si eu te ascultu. Di-mi: Dupuis, remani la mine, eu te voiu primî in servitiulu meu, si eu atuncea remanu, si-ti voiu procurâ lucruri arteficiöse.“

„Deci, disa Voltaire lingusind si ridiendu-se de reverinti'a acést'a pasiunata, deci dara Dupuis, remani la mine! Eu te primescu in servitiulu meu!“

Dupuis, in locu de a-i dà respunsu, scósa d'in posunariu unu portfoiu, d'in care luâ o scrisóre impaturata si prevediuta cu sigile oficiöse, ce i-o intînsa lui Voltaire.

„Éca Domnulu meu, disa elu, acést'a e decretulu meu. Daca Mari'a Ta l-ai cetitu, spinteca-lu! câci nu mai are valóre, — deórece eu am parasîtu servitiulu regelui de Sardini'a.“

Voltaire luâ o fatia cam inspaimentaciósa. Lucrulu devenisa cu multu mai seriosu, decâtu cugetâ elu, insa vediu, câ nu e cu potîntia a-si retrage cuventulu. Dupuis 'lu tiene de unu ce mai multu ca mareinimosu si innaltiatu, decâtu ca acuma sê se arete micioratu si speculatoriu.

„Si ce va fi mai departe, intrebâ elu de sine insusi, candu cetî diplom'a. Eu am orologeriulu si aurariulu meu propriu, de ce sê n'am si juvelariu intocma ca regele Sardíniei?“

Pe candu impâtura de nou diplóm'a, grai câtra densulu: „De Dupuis! regele Sardíniei ti-a datu DTale títula, si leafa anualã. Mie nu-mi sta in potîntia a-ti dà

títula, câci, dorere, eu nu sum domnu suveranu, care are putere peste viati'a si mórtea, peste fericirea si nefericirea poporului seu. Insa 'ti potu dà celu putienu leafa anualã, ce o-ai avutu la regele Sardíniei. Asia DTa vei primi dela mine la anu leafa de patru sute de franci.“

„Si títul'a juvelariulu de curte?“ intrebâ Dupuis superaciosu.

Voltaire a risu. „Eu n'am nici o curte, si asia nu-ti potu dà títula.“

„Si totusi DTa esci cuprinsulu a tóte títule, si marimi,“ disa Dupuis emfaticu. Oh Monseigneur, oh imperate alu poetiloru, eu insetezu prea tare pentru gloria si onóre. Ajuta-mi intru acést'a, dandu-mi licentia de a me numi juvelariulu de curte alui Voltaire.

„Deci, pururea! disa Voltaire ridiendu. Principii falosi vor numi-o acést'a de injuratura (hula), inسا eu nu prevedu, de ce sê nu-ti implinescu rogarea? Si in urma? N'am eu óre curtea mea? Si daca in aceea cãraescu cotosi, cotcorescu gaini si gãsce, este totusi si acést'a o petrecere spirituósa, precum le-am auditu in curtile principiloru, si domnii, dómnele nobile a curtii mele póte câ sunt rudeniile acelu d'in curte. Am gatatu dara. DTa remani la mine, si daca poftesci a te numi de juvelariulu de curte alu meu, apoi bine, fie asia! Eu 'ti solvescu DTale 4000 de franci, si pe lenga acést'a 'ti mai zidescu o casa, tocmai precum au orologerii mei. Pana candu inسا aceea va fi gat'a, DTa vei locuî in coloni'a mea pe spesele mele.“

(Va urmã.)

F O I S I O R A .

R E C E P T U

pentru femeile, cari voescu a fi placute barbatiloru.

In numerulu 7. alu „Aurorci“ d'in anulu trecutulu sem. II. se comunicâ „unu receptu“ pentru barbati cari voescu a sustienê pacea si a stabili traiu bunu in casa cu femeile lor. Am auditu, ba mai câ v'asi potè asigura sororile mele, cumca receptulu acela n'a avutu nici unu resultatu, câci d'in contra barbati se fécera si mai cerbicosi in pretensiunile lor fatia cu femeile, si reulu acuma este si mai mare, neindestulirea intre cei casetoriti cresce d'in di ce merge, incâtu adi mane va deveni nesuferibila.

De aceea iubiteloru mele sorori, multu m'am cugetatu si am asudatu, pana candu descoperii medicin'a cea mai buna pentru vindecarea acestei rane intre cei casetoriti, si acést'a medicina se cuprinde in receptulu urmatoriu:

Femeea buna trêbue sê recunósca: câ barbatulu este domnu in casa! de aceea:

Femeea buna in tóte va servi barbatului tocmai ca unu servitoriu credîntiosu;

Femeea buna, candu barbatulu se scóla demanétia, va bate de pulvere vesmintele, si va curatî tipelele lui;

Femeea buna péptena si 'mbraca pre dulcutiulu barbatu;

Femeea buna este indatorata a intinde barbatului mana de ajutoriu in tóte; de aceea, daca elu este atare amploiatu, ea sê-si tiene de onóre, daca va cõncipiã si decopiã tóte actele ce trebuiã sê le faca barbatulu.

Femeea buna nici candu sê aduca medicu acasa la barbatulu morbosu, câci ar fi rusine daca femeea n'ar sci botanic'a, n'ar cunósce puterea ierburiloru si a buruieneloru, crutiendu astu-feliu spesele pentru medicu;

Femeea buna nici candu sê cuteze a cere atare cruceriu dela barbatu pentru cele trebuîntiöse la case, câci femeea lucrátore le va cascigã tóte pana intr' unu acu;

Femeea buna sêngura sépa, sémena si plevesc in gradin'a sa, si are sê fie falósa, daca cu legumele d'in gradina se póte negutiatorî asia, câtu de aicea sê se 'mplinésca nu numai spesele de tóte dilele, ci totu dupa sãdórea ei barbatulu sê se póta face membru la atare „asociatiune literara“;

Femeea buna tace si 'nnéca, candu barbatulu iluminatu vine dupa mediulu noptii acasa, ba sê-i para bine daca elu este infocatulu de „spiritu natiunalu,“ câci barbatulu este renumele familiei;

Femeea buna nici candu nu-si va tiene bucatarésa, ori servitóre la casa, ast'a ar fi unu ce rusinosu pentru ea, si in contra tutoru reguleloru de economia;

Femeea buna nici candu nu prandiesce la o mésa cu barbatulu, câci nu este cu cuvenintia, ca supusulu sê fie asemenea domnului;

Femeea buna dupa prandiu totu-déun'a se va senti fericita, daca va siedè lenga angerulu barbatu, si-lu va aperà cu mare atentiune de muscele de prin casa, ca nu cumva somnulu lui celu dulce de dupa amédia-di sê fie conturbatu;

Femeea buna nici candu nu va iubi baluri, reuniuni, teatru, serate, câci ea numai acasa, cuprinsa de lucru diu'a si nóptea, se póte numi fericita;

Femeea buna nu-si va tramite copiii la scóla, ci 'i va instrui ea sengura acasa, insufla sentiul de natiunalitate in peptulu loru, li da crescere onesta, numai ca dragulu ei barbatu sê fie laudatu, câ are copii bravi;

Femeea buna indémna totu-déuna pre barbatu, ca sê ajútore pre sor'a, fratele si alte rudeni de ai lui, de órece densulu casciga banii, si elu este onóra casei;

Femeea buna, pe candu se scóla barbatulu d'in patu, mulge vacela, si caprele, adapa caii, si pèrie canele de venatu, facandu prin acést'a lucru placutu barbatului;

Femeea buna scie si cùgetele sotiiului ei, de aceea nici candu sê ascepte, ca densulu sê graésca atare cuventu câtra ea, câci ast'a ar insemnà a neindestulire cu portarea ei;

Femeea buna iubescce cu árdere pre barbatu, cu tóte câ ea nu este iubitù de densulu; câci numai asià se póte numi femece credîntiósca, -- barbatulu este altu-ceva;

Femeea buna pórtca numai unu vestmintu cu anii întregi, ca nu cumva dulcutiulu de barbatu sê dica, câ ea este prapadítóre si iubitóre de lucsu;

Femeea buna nu intréba nici candu de barbatu: unde mergi? unde ai fostu? acést'a ar fi necuviintiosu, ci sê ascepte dupa densulu cu voie buna ori-câtu de târdiu ar veni acasa. Atât'a e receptulu!

Adde, misce, divide, — precum scriu medícii pe recepte, — adeca: mai a d a u g e câtra aceste multe altele. cu cari cugeti, câ vei alinà dorerile barbatului; a m e s t e c a miere in amarulu teu, ca gur'a ta sê fie dulce barbatului, si i m p a r t i e s c e medícin'a asià, ca barbatulu teu in fiecare minutu sê iee câta o dosa d'in mixtum compositum-ulu acést'a, ca sê-i fie spre sanetate!

Este óre vr'o femece, carea sê nu le faca tóte aceste pentru pacea casei, si fericirea barbatului?

Floricia.

TEATRU.

Amorulu si moscenirea.

(Comedîa originala in 2. acturi de Szigeti.)

⊙ Amoru si moscenire! dóua cuvinte de o insemnetate atâtu de mare, câtu cea mai mare parte a ómeniloru in viati'a loru numai dupa aceste se ostenescu. Cum nu? Candu aceste 'ti sternescu sentimentulu celu sublimu in peptulu teu, 'ti creaza o dulcétia nespusa, ce se dice: fericire.

Asia este! Vietuimú sê fimu fericiti, si asudâmu diu'a nóptea, sê potemu dice, câ suntemu indestuliti.

Amorulu senguru inca este unu ce, prin care ulti calamitatea, miseri'a lumésca, si te radíci in regiuni mai innalte, mai sublime de pe pamentulu acestu prosaicu si de tóte dilele.

Ori spuneti-mi fromóse cetitóre, voi cari ati trecutú candva, séu treceti acuma peste fasele amorului: barbatulu séu femecea amorósa sunt óre cei de tóte dilele? sunt ei óre omenii realitâti, cari punu in miscare tóta petricic'a, numai si numai ca ei sê póta trage dobenda, sê aiba interesu materialu intre tóte impregiurârele loru? spuneti-mi: ce este viati'a amorosiloru? nu este ea unu visu frumosu in patulu placheriloru? nu este ea o lupta dorerósa si totusi dulce pentru ei, candu trébue sê invinga pedecile cele mai mari ca sê póta trai idealului, objeptului adoratu?

Amorulu suplinesce tóte, in sa nimicu nu suplinesce pre amoru.

Amorulu invinge tóte, in sa nu este nimic'a, ce ar potè invinge amorulu adeveratu.

Amorulu invinge tóte pedecile, fie acele ori câtu de mari; amorulu sacrifica avere si viatia pentru objeptulu adoratu.

Comedîa „Amorulu si moscenirea“ ne aréta unu esemplu frumosu, cum amorosii abdicu unulu pentru fericirea altui-a de o avere de respectatu, ne aréta, cum amorulu adeveratu invinge, 'si ajunge scopulu, si se finesce cu legatur'a cea santa, ce natur'a ins'a-și a plantuitu-o in peptulu ómeniloru de genu deosebitu, — cu casetori'a.

Unu generariu betranu, putredu de avutu, sentiendu slabitiunea sa, si apropierea dileloru de pe urma, s'a cugetatu nu odata despre aceea: cui sê-si lese averea cea fromósa? Nefindu casatoritu, n'a potutu avè bucuria familiara, de aceea s'a detiermuritu, ca, decâtu sê i-se prapadésca tóta averea, si sê cada in man'a cutârui nedemnu, mai bine va fericì cu ea pre atari baiati a-i amiciloru lui.

Asia si a adusu aminte de fét'a fostului colegu alu seu, de Floric'a, sj de feciorulu unui cetatiénu, si amicu intimu alu lui, de Árpád. Pre acesti-a voii densulu a-i casatori, si a li predà tóta averea sa. De aceea, i invitâ pre amendoi tenerii la sine, ca sê se cunósca unulu pre altulu, si daca vor senti atare atrágere intima câtra o-l-alta, sê fie d'in ei o pareche fericita.

Florica si Árpád se iubira de mai multu tempu, in sa unu procesu ocaasionalu intre parintii lor, impedeacà casatori'a juniloru.

Amendoi venira la generariulu betranu, fâra ca sê scie ceva unulu de altulu, nici despre plânurile betranului. Aci deci convenindu in gradîna, se mirara unulu de altulu, totu-de-odata se si mbucurara de revedere. Indata gâcira o parte d'in planulu betranului, câ adeca unulu d'între ei

va fi moscenitoriu, inasa t nerulu indata si abdisa de ereditate in favoarea Floriceii, a iubitei lui, pre carea nu voia a o face nefericit  prin aceea, ca in loculu ei densulu s  fie moscenitoriu, ei a cugetatu, c  elu ca barbatu 'si p te casciga mai multa avere dec tu o fetitia gingasia. — Floric'a inasa nu primi abdicerea, ci d'in contra ea nu voesce s  iee averea ac st'a d'in naintea unei inime nobile, caracteru stabilu, si nepatatu, precum fu alui  rp d, ci mai bucuros abdice ea in favoarea densului.

Acuma care va invinge? fu intrebarea de fericire s u nefericire. Curgu dara amendoi la ajutoriulu mintii si a genialit tii, ca adeca s  se faca neplacuti in naintea betranului, s  se arete nedemni de grati'a lui.

Florice'a a intielesu pe ascunsu, c  betranulu iubesc blandeti'a, si fragedimea in femea,  r' in barbatu caracterulu si eroismulu, deci cugetandu c   rp d nesciindu despre planulu ei, numai se va mir , candu ea prin portarea ei selb teca va cad  in desgrati'a betranului, si asi   rp d de s guru va fi moscenitoriu; inasa  rp d n'a dormitu, si elu si-a preparatu planulu seu, tocmai ca si Floric'a, adeca: c  portarea lui innaintea generariului nu va fi nici de c tu barbat ca, ci mai multu feme ca, ce nu este fromosu; c ci barbatulu numai asi  se p te numi bravu, daca are insusiri barbatesci, si femea femeesci. (medium non datur.)

Ei dara se prepar za in secretu. Candu generariulu seriosu vine in gradin'a sa la dejunu, se asi za, si asc pta pre  spetii sei, puff! o impusicatura 'lu tresari d'in cugetele adence, si unu porumbu impusicatu cade tocmai la piciorle lui: dupa 'mpusicatura si vine unu amazonu, o t nera dragalasia, cu arm'a n mana, si cu strait'a de venatu pe spate. — Se apropie de generariu, si cu o vivacitate, cu o inimare barbat ca 'i vorbesce despre venatu, ca despre o pasiune a sa, si dupa ce se osteni de vorbitu, siede la m sa, si 'i cade f rte reu, candu acolo vede cafea, lapte, si untu; ea nu se 'ndestulesce cu astufeliu de dejunu; ea voesce elisa, siunca, friptura si vinu bunu, c ci ea asia-e invetiata. Betranulu nu se pot  mir  d'in destulu de at t'a temeritate, mai alesu candu vorbisa ea despre aventurile venatoriloru, apoi despre calaritu, petreceri barbatesci si altele; cuget  inasa s  nu-i strice vocea, ea si asia nu va mosceni averea lui, c ci nu e d mna de ac st'a, ci 'i adusa cele poftite, si beu d' alaturea cu barbatii.

Intru aceste vine alu doilea  spe, t nerulu  rp d, invelitu intr'o bitusie de i rna (in mediu-loculu verei!) infasiatu la grumadiu cu unu sialu mare si totusi tremurandu de frigu siediu la m sa; a inceputu apoi a vorbi intr' unu tonu femeescu, in limba stricata magiara, si cu o maniera nesuferibila in barbatu.

Candu betranului 'i veni la cunoscintia onoratulu nume, er  incremenitu, vediendu c  planulu lui, de a fericit pre copiii amiciloru lui, s'a prefacutu in fum, mai

alesu atuncea, candu t nerulu incep  a sbiera in tonu de desperare, cugetandu c  in gradin'a ac st'a vor fi si sierpi, de cari elu c peta b la. Toti servitorii se p sera in miscare la v tele t nerului, pana candu unulu d'intre ei lu  siofelulu cu apa, si ap'a o torn  pe t nerulu acestu nebunu, care apoi se prefacusa c  nu mai vietuesce o  ra de frigu si desperare.

Cu ac st'a se finesce actulu primu.

In alu doilea vinu si parintii t neriloru — cari asemenea n'au sciutu nimic'a unulu de altulu mai alesu c  erau in mania pentru procesu, — s  multiam ca grati'a generariului; inasa c tu de mare fu mirarea fiec rui-a, candu betranulu se dechiar , c  averea lui nu o merita nici unulu d'intre t neri; f t'a nu: c ci are o natura selb teca, o portare necuviincioasa, si b  vinulu mai bine dec tu orice barbatu. Tatalu ei numai se mir  de cuvintele aceste. —  r' feciorulu este unu omu netr bnicu, unu ce f ra forma omen ca, unu fantastu si nebunu. Mum'a lui la aceste mai c  nu lesin .

Amendoi se nesui u a-lu desbate pre betranulu, si a-lu convinge despre contrariulu, cu at tu mai vertosu, c  tenerii pana acum'a au fostu cu portare esemplara, cu caracteru solidu si altele. Nu puteau cuprinde deci stramutarea ac st'a, in urma cugetara: s u c  generariulu a nebunitu, s u c  acei teneri nu sunt copiii loru.

Tocma se deschide usi'a, si intra  rp d imbracatu ca mai nainte in bitusie; totu a intiepenitu, candu vediu pre muma-sa la generariu, inasa acum'a n'a potutu arunca masc'a, ci si-a continuatu rolulu. — Indata vine si Floric'a, ea  ra afla acolo pre tata-seu, si fu silita a se preface ca mai nainte.

Poteti cuget  pusetiunea cea comica si ridiculoasa a tuturor pers neloru!

Totusi autoriulu asi  de bine a sciutu prelucr  materi'a ac st'a, c tu cu pusetiunea ac st'a drastica n'a cadiutu in estremeit ti, si nu ti-se pare a fi unu ce de totu comunu, c ci cauti s  te ridi de ei cu lacrimi!

In urma tr b'a se descurec  fromosu, c ci, candu in confusiunea ac st'a grandioasa se dechiar  generariulu, c  averea nu o c peta nici unulu, fura siliti a se demasca, a-si descoperi totu planulu, si a se rog  de iertare pentru comedi'a ac st'a; inasa o facura numai d'in iubirea unulu altui-a, si marturisira, c  ei nu sunt t nerii de mai nainte in viatia.

Generariului, dupa ce le-a t nutu o predica aspra, i-a trecut de mania, si se convinsa c  ei in adeveru se iubescu, si-a datu bine cuventarea asupr'a loru, cerendu-o ac st'a si d'in partea parintiloru, carii apoi se desmani sera, se 'mpacara ca si candu nimicu nu s'ar fi intemplatu intre ei, si asia tenerii nostri, ca moscenitorii generariului, devenira casatoriti si fericiti!

Afl -vom  re exemple de aceste in viatia?

Cununa de variet ti.

(?) D mn'a Elisavet'a Crainicu nasc. Popesculu, soti'a preotulu repausatu d'in Dobr'a, esemplu femeiloru credintiose si casnice, cu inima adeveratu romana, a repausatu in Domnulu la 21. si fu immormen-

tata la 23. Augustu in Zsabar lenga Lugosiu, pre carea o gelescu de comunu parintele, fratele si sororile, precum toti rudittii si amicii ei. Fie-i tierin'a usi ra!

(?) Unulu, carele 'si aduce paraploi-

ulu. Nu de multu cercetâ o persóna cu o cautatura selbâteca pre unu invetiatoriu in Vien'a dicandu-i urmatórele: Da-mi paraploiuu ce l'am uitatu in anulu trecutulu la DTa. — Invetiatoriulu: Eu nu te cunoscu si nu sciu nimicu de paraploiuu DTale. — Strainulu: Ada-ti bine aminte. Eu sum celu ce am jefuitu in anulu trecutulu la DTa. DTa sènguru m'ai prinsu. — In confusiunea aceea am uitatu paraploiuu, in sa acù sum aici si voescu sè-lu ieu cu mine. — Invetiatoriulu (are-tandu strainulu o lada): Vedi, afurisítule, cum mi-ai rui-natu lad'a, si acuma cara-te d' aci. — Strai: N'ai sè me mai insultedi, căci eu am luat u ce am avutu de cape-tatu: adeca 8 luni si 75 de bâte pentru nimicu si ér' pentru nimicu, căci la DTa am aflatu numai nisce siedule pentru prunciú cei diliginti. Prunci n'am, asia dara ce se facu cu siedulele acele? in sa paraploiuu n'asi voi sè-lu perdu. — Strainulu in adeveru se dusa la politia si venindu cu unu servitoriu dela politia se cerce paraploiuu, ce-lu si capatâ.

(?) Unu institutu curiosu de benefăcere s'a infintiatu prin o dama in dilele trecute in Dan-zig; unu númeru mare de barbati adeca e deobligatu a stringe darabele de sugâri, d'in venitul darabeleloru ace-lor'a ce se vindu la fabricele, unde se preparéza tabaculu, sè crescu doi prunci orfani, venitul acelu'a s'a suitu aprobe la 300 fl.

Pe candu incheiamu jurnalulu nostru, unu telegramu d'in Bucuresci ni aduce scirea pe cătu de surprindiatóre, pe atâr'a de trista, cumcâ

JOANE MAIORESCU

multu meritatululu literatu romanu, unulu d'intre cei renumiti, cari batucira calea cea neumblata a tène-rei nóstre literature, nu esista mai multu, spiritulu lui celu raru in ^{24. Augustu} _{5. Septiemvre} se desparti de corpulu struncinatu de activitatea neobosita pentru propasi-rea romaniloru in cultura.

Imbracati doliu romanu d'in patru unghiuri, căci stéu'a acést'a lucitóre pe ceriulu prosperárii nóstre a apusu in eternu; spiritulu lui sè ne inimeze totu-déun'a a lucrà cu poteri unite pentru viitoriulu nostru!

Fie-i tieren'a usióra!

Contribuiri pentru inliintiarea fondului spre ajuto-rarea juristiloru lipsiti d'in distritulu Fogarasiului.

(Urmare.)

2. Prin Dlu Nicolau Bajasiu, jude supremu d'in Hatiegu de la DD. Alesandru Petroviciu 1 fi. 50 cr., Petru Popp 1 fl., Nicolau Petroviciu 1 fi., Janos Csutiu 1 fl., Bucuru Popoviciu 1 fl., Nicolau Bajasiu 1 fl., — Sum'a 6 fl. 50 cr.

3. Prin Dlu Símione Balomiri, jude sedr. d'in Sabe-siu de la DD. D. Tincu 1 fi., Demetriu Focsianu 1 fl.,

Protop. Ioane Tipeiu 1 fl., Control. Ioane Cristea 1 fl., Simione Balomiri 2 fl. — Sum'a 6 fl.

4. Prin Dlu Teodoru Popu, docente in Siclâu (cot-tulu Aradului) de la DD. Ioanu Popoviciu Deseanu 2 fl., Damicel'a Elisabet'a Codreanu 1 fl. 40 cr., Prepar. abs. Nicolau Codreanu 1 fl., Nicolae Codreanu Posesoru 1 fl., Teodoru Popu docinte 1 fl. — Sum'a 6 fl. 50 cr.

5. Prin Dlu Demetriu Coroianu, vicariulu Selagiu-lui s'au tramisu 12 fi, si numele Dloru contribuinti nu ni s'au impartesitu.

(Va urmâ.)

Trăgemu atentiunea onoratulu publicu romanu usupr'a acestui

Anunciu de prenumeratiune

la opulu lui intitulatu :

„Compendiu de istori'a Transilvaniei, cu distincta privire la Romani.“

De multu s'a semtítu pentru romani lips'a de o isto-ria a patriei nostre: „Transilvani'a“, in limb'a romana. Subscrisulu vedíendu acest'a lipsa, a cugetatu, cà face numai unu servitiu benevenitu natiunei sale, deca, ocu-panduse mai multu tempu cu acestu studiu, se va incercá dupa peterile sale, a contribui cătu de pucinu la preve-nirea acestei necesitati, atátu de semtíte pentru romani, si mai alesu pentru generatiunea mai tenera; si éca acum, se vede in placut'a positiune a anunciá On. publicu ro-manu, cumca un'a deintre dorintiele sale cele mai ferbinti adeca: edarea la lumin'a dilei a opului seu intitulatu: „Compendiu de istori'a Transilvaniei cu distincta privire la romani“, se vede aprobe de realizare; cace acel'a punendu-se sub tésu, pan'acum s'a si tiparitu mai bene de diumetate, si continuandu-se neintreruptu, se speréza, cà preste pucinu tempu (celu multu pan'in Octobre a. c.) va esi la lumina intregu opulu, carele, precum se pote prevedé, va costá dein 24—26 cole in formatu 8-o; elu se tiparesce pre chartia furmosa cu litere: „g a r m o n t“, er' notele si citatiunile cu litere: „p e t i t“; va costá 2 fl. v. a. unu esemplariu, pentru DD. prenumeranti inainte de esirea opului; er' dupa esirea aceluia, pretiulu se va sui la 2 fl. 50 xr. v. a.

Deci dara subscrisulu, si-ia volia a deschide prein acést'a prenumeratiune la susu-numitululu opu, sperandu, cumca incordarile si nisuentiele sale, care tote purcesera dein anem'a cea mai devotata benelui de co-munu a natiunei sale, voru affá intre conationalii sei celi mai caldurosi priginitori si incuragiatori.

Amentitululu opu tractéza istori'a Transilvaniei dein temporele cele mai vechi, pana in tempulu celu mai nou, cu distincta privire inse la faptele, pásurile vertutiele si suferentiele natiunei romane in tote temporele; avendu totu deodata privire si la istori'a Ungariei, — pre cătu tempu patri'a nostra a fostu incorporata regatului Ungariei. Scriitoriulu, dupa potentia, si-a pusu tota silinti'a, a infa-cisiá evenimentele si faptele de pre campurele acestei patrie comune, in adeverat'a si genuin'a loru imagine.

Volitorii de asi procurá amentitululu opu, suntu asía adara pofiti cu tota onorea, a-si inscrie in alaturat'a lista

P. T. pretiutele nume, — carea lista apoi, deinpreuna cu mai susu-insemnatulu pretiu (2 fi.), se benevoliesca sub adrese francata a o retrameta câtu mai curendu la subscriisulu, carele si-va tienê de cea mai scumpa detoria a servii cu trameterea esemplarialoru pofite, pre cale postale.

Col'a de prenumeratiune sê se retramita celu multu pana la finea lui septemvre, a. c.

Dela 10 esemplaria se va dá pentru DD. Colectanti, unu esemplariu, gratis.

Sibiin in 25. Iuliu n. 1864.

Joane V. Rusu.*)

parochulu si protopopulu gr. cath. al' Sibiului.

Găcitur'a de siacu.

de M. B.

se pôte deslegâ dupa saritur'a calului.

do-	ro-	bra,	do-	pa-	le,	la	ba
Lim-	ri	ri	Ce-	um-	lim-	ti;	re-
ma-	Asi	b'a	cu	Asi	ne-	In-	flori
dul-	sê	d'a	ve	ndu	o-	tra	te-
le	ne	die-	v'	nós-	chia-	sub	ca
sie-	ce	mai	ri-	nu	ta-	tie	mati,
cu	ce-	ave-	ti,	nu-	fe-	sê	ui-
s'o	Ci	flo-	Voi	tiati.	ve	Nu	ta-

Deslegarea o primimu pana in 1/13. Octomvre, insa numai dela on. prenumeranti ai nostri. Premiulu va fi o carte.

*) Anunțiâmu totu-déun'a cu bucuria lucrârile literarie mai alesu cele istorice, d'între cari abiâ potemu aretâ atare carte sistematica scrisa intr' unu stilu populariu, ce-lu pôte pricepe ori-care romanu; am dori, ca d. autoriu in asta privintia sê fie mai norocosu decâtu cei-a-l-alti istorici ai nostri cu atâtu mai vertosu, cu câtu istori'a este o sciintia, ce trêbue sê prinda radecina chiaru si in clas'a de josu a poporului, care nu se ocupa cu sciintie mai innalte. — Asemenea am mai dori, ca binescriintia sê fie câtu se pôte mai simpla, ca asia publiculu nostru, care numai de câti-va ani cetesce cu litere sê nu fie silitu a găci esprimerea si insemnetatea cuvintelor; de aceea noi eugetâmu că: a nema, bene, de in, volintia, volentia, si mai multe de aceste ar potê ocupa locu mai bunu in lucrâri filologice, insa nici de câtu in atare carte menta chiaru si pentru clas'a cea mai de josu a poporului, căci asemenea expresiuni in viétia nu audimu. Dovêda noua despre trebuintia neincungiarabila a unității ortografice. Câtu de fromosa ar fi chiamarea organului literariu proieptatu de Asociatiunea Transilvaniana! — Altu-cum numele Dlui autoriu, care are merite fromose pe campulu literaturii nôtstre, ne indreptatiese a crede, că operatu acest'a va corespunde pe deplinu acceptârilor. Binescriintia anunțiului, nu o stramutâramu!

Red.

Telegrafulu redactiunii.

Prenumerantele d'in Lipova, care ni-a fostu tramisu 2 fi. 50 kr. v. a., ca pretiu de prenumeratiune pe semestrulu acest'a, este rogatu a ne insciintia despre numele si caracterulu seu, căci d'in epistol'a DSale, in carea n'a fostu nici o litera de scrisore, nu l'am potutu găci nici de câtu.

Dlul I. C. Primimu bucurosu ori-ce traducere d'in limbele straine, ne rogâmu in sa, ca aceea sê fie bine alêsa, si nu prea lunga pentru de a se potê publicâ celu multu in 3—4. numeri. Daca am potê despune cu unu spatiu mai mare, séu daca „Auror'a“ ar aflâ o partinire mai caldurosa, încâtu ea ar potê vedê lumina in tóta septeman'a câta odata: atuncea ne-am ingrigi de traduceri bune d'in limb'a francêsca, italiana, germana si le-am premiâ totu-déun'a; asia in sa suntemu restrinsi a ne indestuli cu unu colucatoriulu si făcemu atât'a câtu se pôte. Scii De! că unie'a fôia beletristica a tutoru romanilor d'in Europ'a este „Auror'a“, si totusi n'are mai multi decâtu 250. de prenumeranti, d'între cari 45. esemplare sunt gratis, ér' vr'o 50. sunt in restantia. Romanulu pôte numai peste unu diumetate de secolu va sci apretii d'in destulu jurnalele. — Cele promise le acceptâmu!

Dlul V. B. in Vien'a. Multiamita pentru cele tramise; le vom comunicâ la tempulu sen. Siesametrele in sa, cu tôte că acele ar sunâ bine si in romanesc, nu sunt acomodate pretotundinea reguleloru metriche: celu putienu lungimea si scurtimea silabelorulu in unele locuri este in schimbata un'a pentru alt'a. Am primi bucurosu articoli despre regulele versuintiei, d'aca am sci că dômnele si domnisiorele nôtstre n'ar adormi lenga astu-feliu de desbâteri literarie; am dori ca sórele jurnalului sciintificu alu Asociatiunii Transilvaniane, sê-si reverse radiele sale binefacătore pe pamentulu acestu stêrpu a literaturii romane, căci in cele-l-alte Asociatiuni romane n'avemu prea mare sperantia!

Dlul R. B. in Clusiu. Cânturile poporale in adeveru sunt fôrte fromose la noi, încâtu asemenea abiâ aflâmu la alte natiuni, totusi nu potemu dice despre ele, că „sunt mai fromose decâtu cânturile angeriloru“ deorece aceste nu le cunoscemu. D'in cânturile poporale D. Dr. Marienescu are o colectiune fôrte insemnata, corese si orendite de a le dá sub tipariu, in sa trêbue sê le tiena in ca si sieri pana candu publiculu nostru 'lu va partini cu mai multa caldura, decâtu candu inavuti literatur'a nôtstra cu baladele si colindele, ce zacu si asta-di cea mai mare parte nevendute. — D'in cele tramise altu-cum unele vor vedê lumina.

Dlul P. Dr. in Bontiesdi. Dreptu ai; balad'a tramisa a esitu mai completa in Baladele culese si corese de D. Marienescu; de aceea nici nu o potemu comunicâ; cele-l-alte: da!

Dlul I. P. in M. „Dorulu Romancei“ are multe scaderi; ce aceste scimu face si noi:

La riu
Târdiu
Ai ajunsu.
Ap'a-i tulburôsa
Nu-e prea sanetôsa,
N'are nici unu nutrementu

Deci: Da cu pén'a de pamentu, si mergi pe calea apucata, in prosa lucrulu cu sucesu mai fromosu căci „poeta nascitur“; de aceea te vedemu mai bucurosu cu novele.

Domnii, cari sunt in restantia cu pretiulu prenumeratiunii, sunt rogati a ni-lu tramite câtu mai cu graba, altu-cum vom fi siliti a-i rogâ in publicu dupa nume.

Portretulu lui Jonu Dragosiu

s'a pusu in lucrare la litografu, abonarea cu 1 fl. v. a. o prolongimu pana la 15. Septemvre, deorece pentru scobirea in piêtra a icônei se recere mai multu tempu decâtu am eugetatu; cu tôte aceste in lun'a curinte totusi va fi gat'a de siguru.

Red.

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatori: IOANICHIU MICULESCU.

==== Mai avemu putine esemplare d'in anulu trecut. ====

Cu tipariulu lui: EMERICU BARTALITS.